

ÇAĞDAŞ SERAMİK SANATINDA BIYOMORFİK EĞİLİMLER

Öğr. Gör. Dr. Burak YILDIRIM*

Öz: Tarih öncesi çağlardan beri devam eden seramik üretiminde ortalama 20. yüzyıldan itibaren çağdaş sanata yönelik yaklaşımlar başlamıştır. Başlangıçta birtakım dinsel seramikler, figüratif heykelcikler ve yeme-içme-saklama kapları üretilen seramik malzeme ile giderek artan şekilde estetik kaygı ve sanatsal gaye arayışında olan formlar/eserler üretilmeye başlanmıştır. Çağımızda sanatsal anlamda çoğunlukla; belli bir kavramı/düşünceyi ifade eden, doğada bulunan varlıkları içselleştirip/yorumlayarak aktaran ya da sadece sanatçının kendi duygularını/fikirlerini ortaya koyan pek çok türde özgün seramik eserler üretilmektedir. Biyomorfizm kavramı günümüzde pek çok sanat dalında olduğu gibi seramik sanatçıları için de önemli bir ilham kaynağı olmuş ve birçok çağdaş seramik sanatçısı tarafından biyomorfik formlar/eserler üretilmeye başlanmıştır. Genel anlamda doğadaki canlıları, daha çok bitki/hayvan biçimlerini anımsatan, özellikle mikroskobik canlıların ve deniz canlılarının belli görünüm veya özelliklerinin, sanatçılar tarafından belirli kişisel yorumlamalar/katkılar da ilave edilerek vurgulandığı yapıtlar olarak tanımlanan biyomorfik eserler; görünümündeki nadir rastlanan tarzdaki estetik detayların yoğunluğu bakımından çağımızda oldukça dikkat çekici/değerli bulunmaktadır. Günümüz çağdaş seramik sanatında, dünyanın çeşitli bölgelerinden pek çok sanatçının eserlerinde biyomorfik eğilimlere rastlamak mümkündür. Bu çalışmada; biyomorfizm kavramı, biyomorfik sanat ve günümüz çağdaş seramik sanatında biyomorfik eğilimler konuları irdelenmiş, biyomorfik seramik eserler üreten bazı çağdaş sanatçıların örnek niteliğinde olduğu düşünülen eserlerinin tanıtımına yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: seramik, çağdaş seramik sanatı, biyomorfizm, biyomorfik sanat, biyomorfik seramik.

BIOMORPHIC TRENDS IN CONTEMPORARY CERAMIC ART

Abstract: Approaches to contemporary art started in the 20th century in the production of ceramics, which has been continuing since prehistoric times. Some forms/works in search of aesthetic concern and artistic purpose started to be produced increasingly with the ceramic material produced which the religious ceramics, figurative figurines, and food-drink-storage containers had been being produced at the beginning. In our age, many kinds of original ceramic works have been produced which express a certain concept/idea and internalize/interpret the beings in nature, or simply reveal the artist's feelings/ideas, mostly in artistic terms. The concept of biomorphism has become an important source of inspiration for ceramic artists as in many art branches today and biomorphic forms/works have been started to be produced by many contemporary ceramic artists. Biomorphic works, which are defined as works that generally resemble

ORCID ID : 0000-0003-3854-5703

DOI : 10.31126/akrajournal.910135

Geliş tarihi : 17 Nisan 2021 / Kabul tarihi: 08 Mayıs 2021

* Trakya Üniversitesi, Şehit Ressam Hasan Rıza Güzel Sanatlar MYO, El Sanatları Bölümü.

the creatures in nature, mostly plant/animal forms, especially in which certain appearance or characteristics of microscopic creatures and sea creatures are emphasized by the artists by adding certain personal interpretations/contributions are quite remarkable/valuable in our age in terms of the density of aesthetic details in the style, which is rare in their existence. In today's contemporary ceramic art, it is possible to find biomorphic tendencies in the works of many artists from various parts of the world. In this study, the concept of biomorphism, biomorphic art, and biomorphic trends in contemporary ceramic art are examined, and the introduction of the works of some contemporary artists who produce biomorphic ceramic works, which are considered to be exemplary, are included.

Key Words: ceramic, contemporary ceramic art, biomorphism, biomorphic art, biomorphic ceramic.

1. Giriş

Seramik üretimi günümüzden 25.000 yıl kadar önce başlamıştır (Rice, 1999:4). Başlangıcından ortalama 19. yüzyıla kadar birtakım dinsel seramikler, figüratif heykeller ve yeme-içme-saklama kapları gibi sınırlı bir eksen üzerinde ilerlemiştir. 19. yüzyılın ortalarında dünyanın birçok bölgesinde; bilim, teknoloji ve sanat alanlarında genel bir gelişme dönemi başlamıştır. 20. yüzyılın başlarında pek çok farklı alanda olduğu gibi seramik üretimi alanında da; çağdaş sanat disiplini olma yönünde ilerleme süreci başlamıştır. Eski Çağlarda sadece kendisinin ve/veya ailesinin, çevresindeki kişilerin inançsal, fiziksel ve çevresel ihtiyaçlarını karşılamak için seramik üretmekte olan insanlar, sonraki dönemlerde giderek artan şekilde estetik kaygı ve sanatsal gaye arayışında olan, duygu, düşünce ve mesajlarını aktarma amacı güden özgün seramik formlar/ eserler üretmeye başlamışlardır.

19. yüzyılın ikinci yarısında niteliksiz, kolay elde edilebilen bir konumda olan seramik, baş gösteren yenilikçi ve aydınlanmacı hareketler ile 20. yüzyıl başlarından itibaren sanat alanı olma yolunda ilerlemeye başlamıştır. Sadece fonksiyonel değil sanatçının iç dünyasını yansıtan, estetik değerlere sahip, biricik artistik seramikler yapılmaya başlanmıştır (Sevim ve Çınar, 2019: 131). Yaşadığımız çağda sanatsal anlamda daha çok; belli bir kavramı/düşünceyi ifade eden, doğada bulunan varlıkları içselleştirip yorumlayarak aktaran ya da sadece sanatçının kendi duygularını, fikirlerini ortaya koyan pek çok türde özgün seramik eserler üretilmektedir.

2. Biyomorfizm Kavramı ve Biyomorfik Sanat

Biyomorfizm; Yunanca biyo (yaşam) ve morphe (biçim değiştirme eylemi) sözcüklerinden oluşmaktadır (Uysal, 2019: 5). Biyomorfizm; biçim ve görünüşte canlı bir organizmaya benzeyen soyut biçim ya da model olarak tarif edilmektedir (Minsolmaz Yeler, 2012: 29). Biyomorfik: "Biyolojik organizmalardan türetilmiş veya biyolojik organizmalara benzeyen soyut formları tanımlamak için kullanılan terimdir." (Morgan, 2007: 44).

19. yüzyılda hızlı bir şekilde gelişen biyomorfoloji kavramı; sanat, mimarlık, edebiyat gibi birçok farklı alanda yankılar uyandırmış; hâlihazırda o zamana kadar kullanılan canlı organizmalardan esinlenilmiş eserler çoğalıp, çeşitlenmiştir. 20. yüzyıla kadar adlandırılmadan uygulanmış birçok biyomorfik örnek ve yöntem yüzyıl başından sonra daha bilinçli bir şekilde uygulanan ve atıfta bulunulan bir kavram hâline gelmiştir (Zeytün, 2014: 40). Biyomorfizm; 20. yüzyılda başlayan bir sanat hareketidir (Minsolmaz Yeler, 2012: 29).

Biyomorfizm; 20. yüzyılda sürrealizm akımı ile birlikte ortaya çıkan, düzensiz soyut organik formların ele alındığı sanat akımıdır. Soyut, organik ve düzensiz formlar olarak bilinen biyomorfik formlar; özünü doğadan alır. Formlarda doğanın gücü, hassasiyeti ve derinliği vurgulanır. Bitki ve hayvan biçimlerinden yola çıkarak insanda çeşitli çağrışımlar yaparlar (Serin, 2013: 4). Biyomorfî; tasarımda farklı ölçek ve yöntemlerle canlı biçimlerinden faydalanmak anlamına gelir. Canlı organizmaların biçimlerinden onların dış görünüşlerini bezeme, süsleme gibi öğelerde kullanarak yararlanılabilir (Zeytün, 2014: 43).

Biyomorfik sanat; “doğrudan doğruya doğadan nesnelere kullanarak yapılan sanatsal çalışma” olarak tanımlanmaktadır (Sözen ve Tanyeli, 2014: 56). Biyomorfik tasarım; insanın fiziksel ve zihinsel huzurunu arttırabilen doğal biçimleri insana yakınlığıyla ilişkilendirmektedir (Kellert, 2005:163). Biyomorfik biçim; “soyut sanatta geometrik biçimlerden çok bitki ve hayvan biçimlerini anımsatan eğrisel dış çizgilerle oluşturulmuş biçimlerdir.” (Eczacıbaşı, 2008: 231).

Biyomorfik formlarda ve biyomorfizm fikirlerinde doğadan esinlenmenin izlerine rastlanmaktadır. Formların ve fikirlerin kendilerinin ne olduğu çok önemli değildir fakat insanda yaptıkları çağrışımlar çok önemlidir. İzleyiciden beklenen, bu yapıtları rasyonel düzlemde algılaması değil, duyuları ile hissetmesidir. Çünkü önemli olan duyularımızla algılanan gerçekliktir. Formlar düzensizdir ve soyuttur. Bu sayede izleyicide eseri algılama esnasında farklı çağrışımlara sebep olur. Her gören farklı objelere benzetir ama en sonunda vardıkları nokta yine doğadır (Serin, 2013: 27).

Biyomorfik biçimler, doğal süreçlerle ilişkilidir, doğrudan tasvir etmeksizin doğal dünyayı araştırmak için sanatçılara olanak sağlar. Bu tarzda üretilen sanat çalışmaları, organik ve eğrisel biçimlenişlerle, denizaltı ve mikroskobik yaşam biçimlenişlerini andıran soyutlanmış görüntülerle karakterize edilmektedir (Wünche, 2003). Şekiller, nesneden özele, biyomorfikten geometriğe, gerçekten ima edilene kadar hiç durmadan değişebilir. Bu çeşitliliği kullanan bir sanatçı sonsuz sayıda farklı yol ve anlamı iletmek için bu biçimleri kullanabilir (Ocvirk ve diğerleri, 2015: 127).

Sanatçılar hemen her çağda doğayı taklit eden ya da doğadan ilham alan eserler üretmiş olsa da, tam anlamıyla biyomorfik eğilimler gösteren eserlere, bilhassa seramik eserlere çağımızda rastlanmaktadır. Biyomorfik eserler; doğayı birebir taklit etmeyen, doğadaki birtakım canlıları ya da onlara ait bazı kısımları ve detayları içselleştirip-özümseyerek, sanatçının onları özlerinden koparmadan, kendi hislerinden, düşüncelerinden bazı katkılarda bulunduğu, çoğunlukla soyutlanmış ya da stilize edilmiş doğayı yansıtan eserler olarak tanımlanabilir. Biyomorfik eğilim gösteren sanatçılar; doğadaki belli bir canlıyı ya da canlıları tüm yönleriyle inceleyip, bu canlılara veya bu canlılara ait bir parçaya, detaya kişisel yorumlarını ruhsal ve düşünsel devinimlerini katarak eserler ortaya koymaktadır. Biyomorfik formlar, eserler üreten sanatçıların pek çoğunun eserlerinde bahsi geçen doğadaki canlı varlıklar içerisinde daha çok, mikroskobik canlılara ve deniz canlılarına, ya da ilgili canlılara ait bazı detaylara atıfta bulunulduğu görülmektedir.

Örneğin: Kandinsky; mikroorganizmaların olağanüstü dünyasından, en küçük, tek hücreli varlıkların sıra dışı şekillerinden, hücrelerin iç düzeninden, denizde yaşayan omurgasızların tuhaf şekillerinden ve en ilkel biyolojik biçimlerden ilham alır (Öneş, 2007: 23). Kandinsky'nin organik biçimden uzaklaşarak, nesnenin içsel yapısına yönelmesi, nesne karşısında duyularla kavrananın geriye itilmesidir. Bu durumda geriye kalan nesnenin formal yapısı değil, içsel, tınısal varlığıdır. Nesnenin içsel tınısını yakalama çabasında, nesnenin reel varlığı belki de önemini yitirmekte ve yerini sanatçının iç dünyasından gelen başka organik formlar almaktadır (Sezer, 2020: 270).

2. Çağdaş Seramik Sanatında Biyomorfik Eğilimler

Yaşadığımız çağda pek çok sanat disiplininde olduğu gibi seramik sanatı alanında da çalışmalarında biyomorfik eğilimler gösteren sanatçılara rastlanmaktadır. Seramik sanatı alanında biyomorfik eserler üretmekte olan sanatçıların da genel olarak doğadaki pek çok canlının yanı sıra; çoğunlukla/bilhassa deniz canlılarına atıfta bulunan eserler ürettikleri söylenebilir.

Bu kısımda; ilgili alan araştırmacılarının zihinlerinde yeni tasarım fikirleri oluşturma süreçlerine, sanatsal gelişimlerine katkıda bulunacağı düşünülen, eserlerinde biyomorfik eğilimlere rastlanan, bahsi geçen bazı önemli sanatçıların, eserlerini oluşturma süreçlerine yönelik sanatçı ifadeleri aktarılmış, özgün ve güncel biyomorfik seramik eserlerinin tanıtımına yer verilmiştir.

Ülkemizde ve dünyanın birçok bölgesinde biyomorfik seramik eserler üretmekte olan pek çok değerli sanatçı bulunmaktadır. Ancak ilgili araştırmalardan elde edilen bulgulara göre, çalışma kapsamında tanıtımına yer verilen isimler; ürettikleri güncel-özgün-çağdaş biyomorfik seramikler ve eserlerinin ilham

Resim 1: Cj Jilek'in Biyomorfik Seramiklerinden Örnekler (URL 1)

vericiliği bağlamında dünya çapında en çok ön plana çıktığı düşünülen bazı günümüz sanatçılarıdır. İlgili isimler; ürettikleri seramikleri doğrudan “Biyomorfik Seramikler” olarak tanımlayan ve bu tanımlamayı dünya çapında güçlendirip, yaygınlaştırmayı amaçlayan bazı önemli sanatçılardır.

Resim 2: Cj Jilek'in Biyomorfik Seramiklerinden Örnekler (URL 1)

Amerikalı sanatçı Cj Jilek; ürettiği seramik eserleri doğrudan “Biyomorfik Formlar/Seramikler” olarak adlandırmakta ve eserlerini şu ifadelerle tanımlamaktadır: Doğal dünyanın duygusallığından esinlenerek botanik formları kullanıyorum.

Ayrıntı katmanlarıyla soyutlanmış çiçekleri yaratarak niyetim izleyiciye doğayı keşfederken olduğu gibi keşfetme konusunda ilham vermek. Sapların, yaprakların ve köklerin varlığını ortadan kaldırmak, bitkilerin fiziksel bağlamını ortadan kaldırarak izleyicinin forma/esere odaklanmasına olanak tanır. Bu biyomorfik formlar, izleyiciyi doğa ile insanın çekim içgüdüğü arasında bilinçaltı bir ilişkiye yönlendirmek için tasarlandı (URL 1).

Resim 3: William Kidd'in Biyomorfik Seramiklerinden Örnekler (URL 2)

a

b

c

Resim 4: William Kidd'in Biyomorfik Seramiklerinden Örnekler (URL 2)

Amerikalı sanatçı William Kidd; biyomorfik seramik eserlerini öncelikle seramik tornasında taslak hâlde şekillendirmekte, daha sonra tornadan kaldırarak el ve çeşitli seramik aletleriyle uyguladığı bazı müdahalelerle oluşturmaktadır. Kidd; eserlerinin niteliğini şöyle ifade etmektedir: “Doğal dünyada bulunan güzellikten ilham alan eserlerim, herhangi bir gerçek doğa canlısının birbir taklidi değil. Dünyadaki başka bir yerde var olabilecek yaşam formlarıdır. Detaylı bir şekilde gözlemediğim; mikroorganizmalar, mantarlar, tohumlar, kaktüsler, özellikle de deniz yaşamı, bu “organik olanakları” ve “biyomorfik formları” oluşturmam için bana ilham veriyor.” (URL 2).

Amerikalı sanatçı Carol Gouthro; biyomorfik seramik eserlerini oluşturma sürecini şöyle ifade etmektedir: “Seramik çalışmalarım son 20 yıldan beri organik ve biyomorfik formlara dönüştü. Süslemeye, desene ve renge dikkat çekiyorum. Özellikle renk duygularımın iletişim yollarından biridir. Ayrıntılara ve çok küçük detaylara büyük ilgi duyuyorum. Bazı canlı detaylarını oldukları-

Resim 5: Carol Gouthro'un Biyomorfik Seramiklerinden Örnekler (URL 3)

rından çok daha büyük ve kalıcı hâle getirme çabasındayım. Yeni bir seramik form üzerinde çalışmaya başladığımda genellikle beni büyüleyen, derinden etkileyen bir detaya yanıt veriyorum. Bu çok küçük bir tohum ya da bir yaprağın minik bir detayı olabilir. Çalışmaya başladığımda gördüğüm hiçbir şeyi kop-yalamak ya da çoğaltmak gibi bir amacım olmuyor. Amacım belli uyarıcıları ve duyguları soyutlama mekanizmamdan geçirerek somut, özgün bir nesneye çevirmektir.” (URL 3).

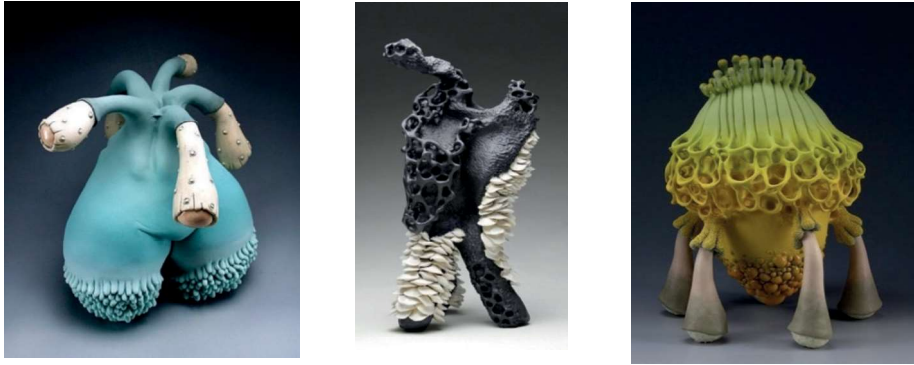
Resim 6: Carol Gouthro'un Biyomorfik Seramiklerinden Örnekler (URL 3)

Amerikalı sanatçı Sara Catapano; biyomorfik seramik eserlerini şu ifadelerle tanımlamaktadır: “Doğal dünya ile insan metropolü arasındaki ilişki bazen uyumludur; ancak, egemenlik, ilerleme ve hayatta kalma için alışılmış bir güç mücadelesi mevcuttur. Doğada bulunan formları, dokuları ve kompozisyonları, heykellerimde tasarım öğeleri olarak kullanıyorum. Bitkilere, bakterilere, jeolojik sistemlere ait soyutlanmış bir görünümü; büyüme, çürüme, bozulma, erozyon ve gebelik modelleriyle birleştirerek hem minimal hem de biçimsel bileşenlerle yüzleşen, yanı sıra buna tepki veren biyomorfik seramik

biçimler meydana getiriyorum. İnsan yapımı yapıların ve malzemelerin doğal büyüme modellerine olan etkisini iskeletleştiriyorum. Belirsiz biyomorfik seramik biçimlerim; organik yaşamın karmaşıklıklarını, yaratıldıkları zamanı ve çevre içindeki konumlarını tartışır durumdadır. Aslında çalışmalarım öz olarak; kara ve denizden jeolojik-biyolojik flora/fauna ile mikro/makro organizmaların hayali bir melezini biyomorfik seramik formlar olarak hayata geçiriyor.” (URL 4).

Resim 7: Sara Catapano'un Biyomorfik Seramiklerinden Örnekler (URL)

Resim 8: Sara Catapano'un Biyomorfik Seramiklerinden Örnekler (URL 4)

Amerikalı sanatçı Lindsay Feuer; biyomorfik seramik heykelleri hakkında şu ifadeleri kullanmaktadır: “Gerçek ve fantezi arasında asılı kalan biyomorfik seramik heykellerim, organik büyüme, kopyalama ve hareket sürecini keşfediyor. Biyolojik imgelemenin kasıtlı olarak belirsizleştirilen kombinasyonlarından doğan biyomorfik seramik formlarım; doğal dünyada bulunan biçim ve işlevin mükemmel bütünleşmesini yansıtır. Sezgisel bir süreç aracılığıyla, bu öğelerin birbirine tepki vermesine, hareket ve akışkanlıkla "melez" formlar oluşturmasına izin veriyorum. Porselen işim için ideal bir ortam, çünkü beyaz ışıltısı, zengin yüzeyleri ve eğrisel bileşenleri sergiliyor. Bu kilin gücü ve duyarlılığı aynı zamanda tuhaf ve hassas heykelsi unsurlar elde etmemi sağlıyor. Biyomorfik seramik heykellerimin "yapılmış" olmaktan çok "doğmuş" gibi görünmeleri kesintisiz bir illüzyon alanında var olmalarına izin veriyor. Doğanın gizemlerinden esinlenen parçalar, biyolojik çevremizin animasyonlu ve fantastik bir görünümünü sunuyor. İzleyicilerimi deneyimlerini ve hayal güçlerini kullanmaya, her parça için benzersiz bir gerçekliği keşfetmeye davet ediyorum.” (URL 5).

Resim 9: Lindsay Feuer'un Biyomorfik Seramiklerinden Örnekler (URL 5)

Fransız sanatçı Eliane Monnin, biyomorfik seramikleri hakkında şunları söylemektedir: “2007 yılında toprakla çalışmayı keşfetmemle hayatımda yeni bir eylem alanı açıldı. Bu malzeme beni canlandırıyor. Doğaya duyduğum hayranlık ve biyomorfik soyutlamalarım beni doğadaki canlılara yakın hassas bir evren oluşturmaya itiyor. Doğadaki canlı sistemleri aracılığıyla aslında kendi vücudumuzun temsillerini arıyorum. Bir merak dolabından çıkarılan, kişisel bir mitolojiden doğan bu gerçeği imkânsız biyomorfik formlar bizi beden belirsizliklerine, dokunma ve hissetme alanlarına yönlendiriyor.” (URL 6).

Resim 10: Lindsay Feuer'un Biyomorfik Seramiklerinden Örnekler (URL 5)

Resim 11: Eliane Monnin'in Biyomorfik Seramiklerinden Örnekler (URL 6)

Resim 12: Eliane Monnin'in Biyomorfik Seramiklerinden Örnekler (URL 6)

İsveçli sanatçı Eva Zethraeus; biyomorfik seramik heykelleri ile ilgili şu söylemlerde bulunmaktadır: “Porselen çamuru ile çalışarak, genellikle deniz yaşamını anımsatan botanik/biyolojik örneklerden ilham alan hassas ve ince biyomorfik heykeller yapıyorum. Bu bireysel heykelleri yalnızca gerçekleştirilmiş sağduyulu nesnelere değil, aynı zamanda daha geniş bir manzaranın parçası olarak da görüyorum. Biyomorfik seramiklerimde renk, ışık ve gölge öğelerini sık kullanarak daha estetik bir görünüm sunmayı amaçlıyorum.” (URL 7).

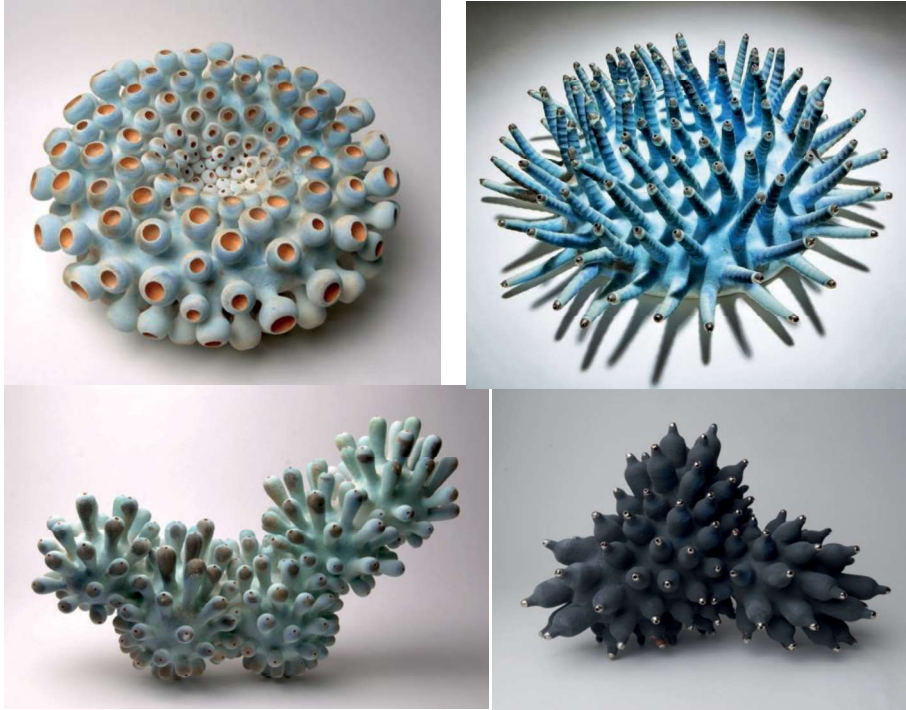
a

b

^c
Resim 13: Eva Zethraeus'un Biyomorfik Seramiklerinden Örnekler (URL 7)

Resim 14: Eva Zethraeus'un Biyomorfik Seramiklerinden Örnekler (URL 7)

Çinli sanatçı Shiyuan Xu; biyomorfik seramik eserlerini oluşturma sürecini şöyle anlatmaktadır: “Çalışmalarım, okyanustaki tek hücreli organizmalardan karadaki çeşitli bitki tohumlarına ve tüm yaşam formlarının yapı taşları olan hücrelere kadar uzanan bilimsel ve mikroskobik canlı araştırmalarından ilham alıyor. Bu mikroorganizmaların şekilleri, desenleri, yapıları ve dokularına olan

Öğr. Gör. Dr. BURAK YILDIRIM

hayranlığım eserlerimi oluşturma sürecimde beni teşvik ediyor. Bu görsel unsurları, saklı dünyanın karmaşıklığını ve kırılğanlığını ortaya çıkaran biyomorfik formlarla yeniden yorumluyorum. Porselen malzeme kırılğanlığın, gücün, basitliğin, karmaşıklığın, düzen ve kaosun sınırlarını zorlamama izin veriyor. İnce iskelet çizgilerini titizlikle dokunarak uyumlu bir hacim hâline getiriyorum. Biyomorfik seramiklerimin düzenli/düzensiz yapıları, katmanları, hislerimin ve kişisel deneyimlerimin arasına karışıyor. Tekrarlayan ve yoğun emek gerektiren süreç, endişemi, belirsizlik hissimi hafifleten bir terapi gibi görünüyor. Biyomorfik seramiklerim kendi yaşam yolumun yansımalarını özümseyerek birçok yönden canlı organizmalara benziyor.” (URL 8).

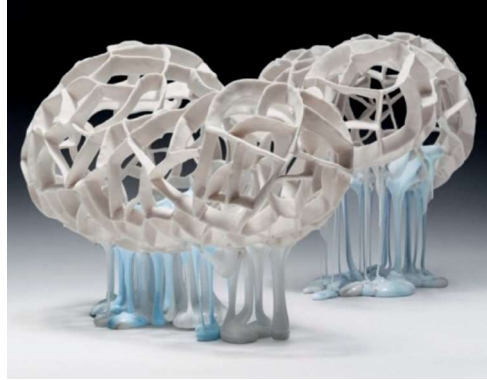

144

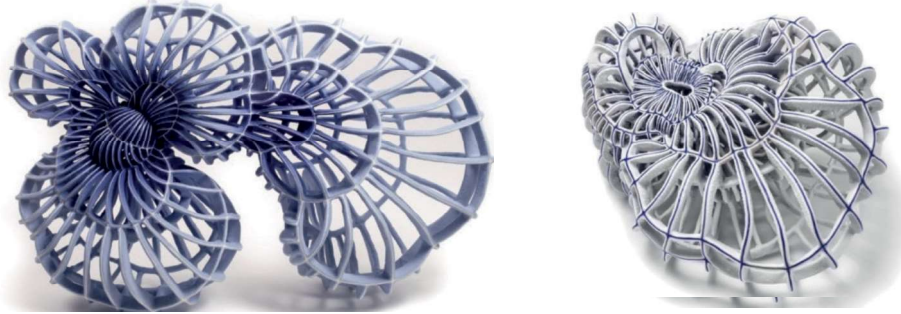
Resim 15: Shiyuan Xu'un Biyomorfik Seramiklerinden Örnekler (URL 8)

a

b

Resim 16: Shiyuan Xu'un Biyomorfik Seramiklerinden Örnekler (URL 8)

Resim 17: Noriko Kuresumi'in Biyomorfik Seramiklerinden Örnekler (URL 9)

Japonyalı sanatçı Noriko Kuresumi; biyomorfik seramikleri hakkında şu söylemlerde bulunmaktadır: “Okyanusun uyumu ve dengesinden ilham alan zarif, hareketli, gizemli biyomorfik seramik heykeller yapıyorum. Gerçeklikten öte düşsel gerçeklikle harmanlanmış, soyutlanmış ve yorumlanmış yeni formlar oluşturuyorum. Çıkış noktası okyanusun derinlikleri olan estetik görünümünler sunmak çabasındayım.” (URL 9).

Hırvatistanlı sanatçı Sasha Bakarić; biyomorfik seramik objeleri ile ilgili olarak şunları belirtmektedir: “Çalışma esnasında neredeyse kendiliğinden zihnim gelen görüntü ve formlarla, büyük ölçüde süreç odaklı davranıyorum. Çoğunlukla terra sigillata kaplı beyaz çamurla çalışıyorum. Karmaşık yüzeyler oluşturmak için champleve, sgraffito, çeşitli ticari ve özel sırlar kullanıyorum.

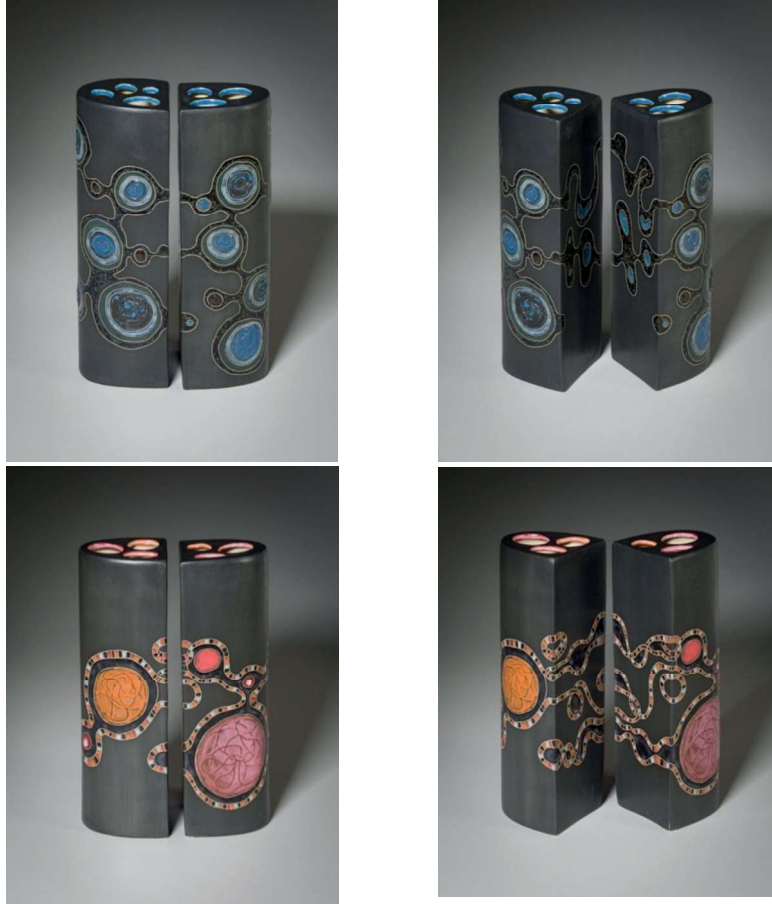

Resim 18: Noriko Kuresumi'in Biyomorfik Seramiklerinden Örnekler (URL 9)

İlham kaynağım, tüm yaşamın temeli olan çeşitli hücrelerin ve mikroorganizmaların mikroskopik görüntülerinden geliyor. Bu görüntülerin muazzam güzelliği ile insanların genellikle virüsler veya bakterilerle karşı karşıya kaldıklarında sahip oldukları korku veya iğrençlik arasındaki ikilik ilgimi çekiyor. İçimizdeki dünyayla ilişkimizi sorgulama fikrini seviyorum. Mikroorganizmaların çoğalması ve yayılması gibi benim biyomorfik seramiklerimde öyle çoğalıyor. Benzer ama tamamen benzersiz bir parça daha yapmaktan büyük heyecan duyuyorum.” (URL 10).

Resim 19: Sasha Bakaric'in Biyomorfik Seramiklerinden Örnekler (URL 10)

Resim 20: Sasha Bakaric'in Biyomorfik Seramiklerinden Örnekler (URL 10)

Sonuç

Biyomorfizm kavramının sanata yansımaları, pek çok sanat dalında olduğu gibi seramik sanatı alanında da oldukça yoğun biçimde görülmektedir. Yapılan araştırmalarda elde edilen bulgulara göre çağdaş seramik sanatında biyomorfik eğilimlere en çok Amerikalı sanatçıların eserlerinde rastlanmıştır. Günümüzde birçok ülkede biyomorfik eğilimde seramik eserler üreten pek çok sanatçı olsa da, Amerika'da diğer ülkelere oranla çok daha fazla sayıda biyomorfik seramik eserler üreten sanatçı bulunduğu görülmüştür. Özellikle ve daha çok Amerikalı sanatçılar, bahsi geçen eserlerini doğrudan "Biyomorfik Seramikler" olarak tanımlamaktadır.

Ülkemizde doğadan ilham alan eserler üreten pek çok değerli seramik sanatçısı bulunsa da, araştırma kapsamında elde edilen bulgulara göre bu üretimlerin yaygın olarak biyomorfizm kavramına dayandırılarak yapılmadığı düşünülmektedir. Bununla birlikte istisnai olarak az sayıda ve tespit edilememiş olan biyomorfizm kavramına atıfta bulunarak eserler üreten kıymetli seramik sanatçılarımız da olabilir. Ancak biyomorfizm kavramına dayandırılan ve biyomorfik seramikler olarak tanımlanan eserlerin, olması muhtemel birkaç istisna dışında, en azından henüz ülkemizde yaygınlaşmamış olduğu kesin olarak söylenebilir.

Bu çalışmada biyomorfizm kavramı, biyomorfik sanat ve çağdaş seramik sanatında biyomorfik eğilimler konusu irdelenmiş, biyomorfizm kavramına dayalı olarak biyomorfik seramikler üretilmesinin ülkemizde de yaygınlaşması açısından dünyanın değişik bölgelerinden makul çeşitlilikte olduğu düşünülen ilham verici örnekler sunulmuştur. Araştırma kapsamında sunulan sanatçı ifadeleri ve eserlerinin, ilgili alan araştırmacılarının zihinlerinde yeni tasarım fikirleri oluşturma süreçlerine katkıda bulunacağı, görme/düşünme biçimlerine yeni ivmeler kazandıracığı, ayrıca daha sonra yapılacak çalışmalara önemli bir zemin oluşturacağı kanısına varılmıştır.

KAYNAKÇA

- Eczacıbaşı, Ş. (2008). *Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi*, Cilt:2, İstanbul: Yem Yayınları.
- Kellert, S. (2005). *Building for Life: Designing and Understanding the Human-Nature Connection*, Island Pres.
- Minsolmaz Yeler, G. (2012). *Mimarlıkta Biyomorfizm*, Doktora Tezi, Trakya Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Edirne.
- Morgan, A. L. (2007). *The Oxford Dictionary of American Art and Artists*, Oxford University Press, New York.
- Ocvirk, O. Stinson, R. Wigg, P. Bone, R. and Cayton, D. (2015). *Sanatın Temelleri*. (Çev. Nur Balkır Kuru, Ali Kuru), Karakalem Yayınları, İzmir.
- Öneş, M. (2007). *Wassily Kandinsky*, İstanbul: Boyut Yayın Grubu.
- Rice, P.M. (1999). On the Origins of Pottery, *Journal Of Archeological Method And Theory*,6(1), 1-54.
- Serin, E. (2013). *Biyomorfik-Organik Formlar ve Mekandaki Alguları*. Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Sevim, S. & Çınar, S. (2019). Artistik Seramiklerde Alternatif Bir Malzeme Olarak Lüle-taşı Kullanımı, *Anadolu Üniversitesi Sanat ve Tasarım Dergisi*, 9(1), 128-145.
- Sezer, A. (2020). Kandinsky'nin Biyomorfik Soyutlamaları, *Uluslararası Kültürel ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 6(1), 269-279.
- Sözen, M. ve Tanyeli, U. (2014). *Sanat Kavram ve Terimleri Sözlüğü*, Remzi Kitabevi, İstanbul.
- Uysal, Ü. (2019). *Resim Sanatında Belirlenen Biyomorfik Yansımalar*, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, Ankara.
- Wünche, I. (2003). Biological Metaphors in 20th-Century Art and Design, *YLEM Journal*, 8(23).

Zeytün Uç, B. (2014). *Mimari Tasarımda Biyomorfik Yaklaşımlar*, Yüksek Lisans Tezi, Yakınoğu Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Lefkoşa.

İTERNET-GÖRSEL KAYNAKÇA

- URL 1. <https://cjjilekartist.wordpress.com/> (Erişim Tarihi: 15.11.2020)
URL 2. <https://www.williamkiddceramics.net/> (Erişim Tarihi: 07.07.2019)
URL 3. <http://www.carolgouthro.com/> (Erişim Tarihi: 15.11.2020)
URL 4. <http://www.saracatapano.com/> (Erişim Tarihi: 15.11.2020)
URL 5. <http://www.lindsayfeuer.com/> (Erişim Tarihi: 16.11.2020)
URL 6. <https://elianemonnin.ultra-book.com/> (Erişim Tarihi: 15.11.2020)
URL 7. <http://www.evazethraeus.se/> (Erişim Tarihi: 03.02.2021)
URL 8. <http://www.shiyuanxu.com/> (Erişim Tarihi: 02.02.2021)
URL 9. <https://www.norikokuresumi.com/> (Erişim Tarihi: 02.02.2021)
URL 10. <https://www.sashaceramics.com/> (Erişim Tarihi: 13.03.2021)